

Дидактичні гри є різновидом ігор з правилами. Ігри з правилами мають готовий зміст і заздалегідь встановлену послідовність дій; головне в них - рішення поставленої задачі, дотримання правил.

Дидактична гра - це один із засобів навчання дітей дошкільного віку. Вона дає можливість здійснювати завдання виховання і навчання через доступну і привабливу для дітей форму діяльності.

Їй притаманні дві функції в процесі навчання. Перша функція - вдосконалення та закріплення знань. При цьому дитина не просто відтворює знання в тому вигляді, в якому вони були засвоєні, а трансформує, перетворює їх, вчиться оперувати ними в залежності від ігрової ситуації. Сутність другої функції дидактичної гри полягає в тому, що діти засвоюють нові знання та вміння різного змісту.

Дидактична гра явище складне, але в ній виразно виявляється структура, тобто основні елементи, що характеризують гру як форму навчання і ігрову діяльність одночасно.

Більшість дослідників педагогів і психологів виділяють у дидактичній грі такі структурні компоненти:

- Дидактична задача (мета), що складається з ігрової та навчальної;
- Зміст гри
- Ігрові правила;
- Ігрові дії;
- Закінчення гри, підведення підсумків.

Дидактична (навчальна) завдання - це основний елемент дидактичної гри, якому підпорядковані всі інші. Для дітей навчальне завдання формулюється як ігрове. Воно визначається цілями навчання і виховання дітей. Відбір пізнавальних завдань для ігор здійснюється відповідно до розділів програми, з урахуванням вікових особливостей дітей. Наявність дидактичної задачі підкреслює навчальний характер гри, спрямованість її змісту на розвиток пізнавальної діяльності дітей.

Зміст ігор може бути найрізноманітнішим, в основі дидактичної гри може лежати вся навколишня дійсність. Наприклад, ігри «Літає не літає», «Істівні -

неїстівне», «Назви пору року» і т.д.

Ігрові дії - це основа гри, спосіб прояву активності дитини в ігрових цілях; без них неможлива сама гра. Чим різноманітніше ігрові дії, тим цікавіше для дитини сама гра і тим успішніше вирішуються пізнавальні і ігрові завдання. Ігровим діям дітей треба вчити. Лише за цієї умови гра набуває навчальний характер і стає змістовною. У різних іграх ігрові дії різні і реалізуються через різні форми.

У різних іграх ігрові дії різні за їх спрямованості і стосовно граючим. В іграх, в яких беруть участь всі діти і виконують однакові ролі, ігрові дії однакові для всіх. При поділі дітей у грі на групи ігрові дії різні.

Правила гри забезпечують реалізацію ігрового змісту, а також роблять гру демократичною. Їх зміст і спрямованість обумовлена пізнавальним змістом, ігровими завданнями і ігровими діями. Правила гри виконують такі функції:

1. Навчальна, яка полягає в тому, що правила допомагають розкривати перед дітьми, що і як потрібно робити; співвідносяться з ігровими діями, посилюють їх роль, уточнюють спосіб виконання.
2. Організуюча, вона визначає порядок, послідовність і взаємини у грі.
3. Дисциплінуюча. У правилах обмовляється, що саме потрібно робити, чого і чому не можна робити.
4. Дотримання правил в ході гри викликає необхідність прояву зусиль, оволодіння способами спілкування в грі і поза грою.

Підведення підсумків проводиться відразу по закінченню гри. Форма може бути різноманітною.

Дидактичні ігри використовуються на заняттях і в самостійній діяльності дітей. Будучи ефективним засобом навчання, вони можуть бути складовою частиною заняття (для закріплення і систематизації матеріалу), а в молодшому дошкільному віці - основною формою організації навчального процесу.

Дидактичні ігри можна використовувати в усіх розділах програми. Навчальні ігри можна планувати на прогулянці, в ранкові та вечірні години, в ході занять, до і після занять, все залежить від дидактичної задачі ігор. Дидактичні ігри проводяться скрізь, в місяць можна запланувати до 20-30 ігор.

Педагог повинен пам'ятати про те, що дидактичні ігри мають свою класифікацію, це дозволить використовувати різні види ігор у виховно-освітньому процесі і зробити навчання хлопців набагато цікавіше і різноманітніше. Зупинимося на класифікації дидактичних ігор докладніше.